

SZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán küldve.
 Egész évre . . . 72 korona Egész évre 84 korona
 Negyedévre . . . 18 korona Negyedévre 21 korona
 Egyes szám ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG, ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilgyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratait vas- Előfizetők és hirdetőik a
 saadtsára nem vállalja. Kiadóhivatalhoz intéseendők

Cseh és román invázió.

Sokat gyötört népünk nehezen tudja elérni célját, hogy békében, csöndben, családi tűzhely melegében feledni tudja a vihart, vészt, mely Európát a világ szégyenpadjára ültette. A fegyverszüneti szerződést Linder miniszter 13-án este írta alá a kormány megbízásából. A konvenciót az entente részéről a balkán haderők főparancsnokának megbízásából Aisic Vajda szerb generális és Henrys francia tábornok írta alá. Ez a konvenció azonos azzal a szöveggel, melyet Károlyi Mihály Franchet d'Esperayval állapított meg. Ennélfogva *Magyarország egész területén magyar marad a közigazgatás.* A Magyarországot megszálló entente csapatok főparancsnoka, Henrys tábornok azt az óhaját fejezte ki, hogy *a magyar kormányval egyetértésben egy francia hadosztály* mielőbb Budapestre vonulhasson.

170 tengerész érkezett Budapestről, azonkívül a pozsonyi 72. házi ezred. Pozsony környékéről még nem jelentenek cseh csapatokat. A helyzetet kedvezően ítélik meg és nagy bizakodással tekintenek a jövő felé.

Trencsénben tegnap ismét ezer katonára vonult a városba, akik behatoltak a honvédkaszárnyába és teljesen kirabolták. A postáról félmillió koronát vittek el. Késő éjjel Hólakra mentek a csapatok, ahol az ottani cukorgyárból 3 vagon cukrot vittek el. A zsákmányt vonaton Morvaország felé irányították.

A vasúti forgalom Budapest—Wien és Zsolna között simán bonyolódott le. Vágújhelyen átvizsgálták a zsolnai vonatot, de utána szabadon engedték.

A szerbek ellenállás nélkül szállották meg *Zombort és Baját.*

A románokkal való tárgyalás tovább folyik. A magyar kormány Wilson elvei szerint jár el, szóval az önkormányzat alapján.

Román körökből nyert információ szerint, amennyiben nem sikerül a magyar kormányval a megegyezés, a románok *kimondják a románlakta vidék felett az imperiumot* s Nagyszében székhelyvel megalakítják a román nemzeti kormányt, melynek elnöke Maniu Gyula lesz, tagjai: Goldis László, Pop Csicsó István és Erdélyi János.

Magában Romániában parasztfordalom készül. Csupán arra várnak az alsóbb néprétegek, hogy a német katonaság teljesen kivonuljon. Moldvában uralkodó rettenetes inség és drágaság fokozza az elkeseredést. A falvak fanatizmussal izgatnak a forradalom mellett, mely elsöpörni készül a Coanda kormányt a Bratianu-politikával együtt.

Volt ellenségeink most jutnak választra. A párisi Eiffel torony egy szikratávirata szerint Foch generális menekülés közben gyilkolták le. Francia- és Angolországban terjed a forradalom.

Az angol hadihajók felfogott szikratáviratai hírül adják, hogy az *egész angol flotta legénysége fellázadt*, a tiszteket elmozdították állásaikból és most az egész flotta *vörös lobogó alatt* cirkál.

Belgiumban a forradalom győzött. A német-belga katonatanácsok uralják a helyzetet.

A hivatalos antant most is csörgeti a kardját. Svájcban katonai intervencióra készül, hogy az ott fellépő bolsevik mozgalmakat elnyomja, sőt ez a szándéka a többi semleges államnak is. Pedig ma már más hangokat hallunk mindenütt. A német fegyverszüneti feltételeket enyhítették. Angol és német flotta vörös lobogó alatt van. A genfi és paderborni táviratok jelentik, hogy a Saine departement munkássága üdvözölte a német forradalmat, mely a militarizmust megsemmítve megdöntötte a német császári trónt és egész Középeurópában megszüntette a privilegiumokat. Páris munkássága kimondta, hogy *becsületes, jogon alapuló, igazságos békét követel a német közvéleménynek.* A paderborni távirat szerint pedig ma délután 1 óra 50 perckor a frontról ideérkezett repülőjelentés szerint a francia és belga lövészárkokban vörös lobogókat tüztek ki. A német csapatok testvéries barátságban vannak a franciákkal.

Wilson is úgy látszik a versaillesi antant haditanács befolyásolhatta a kemény feltételek kiszabásánál. Washingtonból engesztelékeny hang szól a segítsérről, nem pedig a porig való megálázásról.

Wilson a kongresszuson mondott egyik beszédében kijelentette, hogy a szövetséges kormányok a középponti hatalmakat *élelmiszerekkel* szándékoznak ellátni és azonnal egy támogató szervezetet létesítenek, mint korábban a megszállott területek számára.

Igy, csakis így lehet a béke alapjait megszilárdítani. A megalázott nép nem nyugszik meg sohasem sorsában.

Elismerés a polgárőrségnek.

Városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának tegnapi közgyűlése, mert Ágoston Péter, az új főispán azon nem jelent meg meglehetősen szürkén és egyhanguan folyt le.

A polgármesteri jelentéshez Weiszlovich Gyula szólalt fel, a polgárőrség ügyét tette szavá. Elismerte, hogy azok, akik komolyan vállalták az első perctől kezdve a munkát, azok helyt is álltak. A közönség részéről azonban csak szalmaláng nyilvánult. Szükséges a rendőrség létszámának a jelen néhez időben kétszáz fővel való emelése. Indítványozza, hogy a tanács tegye meg a lépéseket a létszám felemelése érdekében.

Rimler Károly polgármester megállapítja, hogy a polgárőrség munkája csak dicséretet érdemel, viszont, hogy teljesebb legyen a polgárőrség létszáma, a nem jelentkezőkkel szemben büntető szankciót hoztak. Ha azonban a dolog így sem sikerül, a tanács az indítvány értelmében fog eljárni.

Vaiszlovich Gyula attól fél, hogy majd késő lesz.

A lakásinség enyhítésére vonatkozó tanácsai javaslatához dr. Weimann Jenő szólt. Azt hangoztatta, hogy a katonaságnak már ugy sincs arra a sok hivatalra szüksége, amelyek a várban vannak, adják már azt a sürgős célra.

Hosszabb vitát provokált Materny Imre a leánygimnázium igazgatói lakásának átalakítása miatt. Rimler polgármester védelmezte a tanács javaslatát, amit el is fogadott a közgyűlés.

A többi pontokhoz nem történt felszólalás, csak az interpellációk voltak hátra. Először Kis Dávid interpellált a közlelmészeti ügyben s az élelmiszerek drágaságát kifogásolta. Lukács Ödön főjegyző adott a mai zavaros viszonyokra rámutató szavakkal megnyugtató választ. Balogh Döme a drágaság miatt panaszkodott, majd a lefoglalt árúknak árverezésénél a városi tisztviselők protekcióját kérelmezte. Rimler polgármester közölte, hogy a tisztviselőknek megtiltotta az árveréseknél való részvételt.

Ezzel az ülés véget ért.

A Nemzeti Tanács s a Tanács a tisztviselők fizetésrendezéséről.

Fizetésemelés és rögtöni segítés. — A rendőrök. — A nemzetőrök — Üzemek községesítése. — A 25 százalék — Mi van a vasutnál? — Rokkantak mezitláb. — A villamosmű alkalmazottai. — A vízműtelep.

A városi tisztviselőknek a Nemzeti Tanácsba küldött képviselői *Dajka Endre* dr vezetésével emlékiratot adtak be a tanácshoz, a melyben az 1000 percentes drágulásra mutatva, fizetésrendezést kértek. Ez az emelés a törzsfizetésnek a XI. fizetési osztálytól kezdve felfele 150 százalékról csökkenőleg a VI. osztálynál 100 százalék lenne. Szolgák, altisztek 200 százalék fizetésemelést kértek, a lakbérnél a II. osztályba való sorozás s 35 százalék emelés a kívánságuk, úgy, hogy 800 koronás lakbérminimum lenne, amelyben mindenki részesül. A város által kiosztott élelmiszereknél a eszerzési árból 25 százalék engedményt s a tisztviselők részére kedvezményes tűzifa kiutalását kéri.

Fizetésemelés és segítés.

A tanács és a Nemzeti Tanács kiküldöttei tegnap tárgyalták ezt a kérést. *Juricskay Barnabás* ajánlotta a tisztviselők ügyét a tanács jóakarátába.

Szücs Géza főszámvevő kijelentette, hogy *ex abrupto* nem lehet véleményt mondani a memorandumra, kéri, adják ki neki, mert 3 millió korona kiadásról van szó, hogy a fedezetet kijelölhesse. Az üzemek személyzetének béremelése ebben még nincs benne, nagy és jelentékeny teheremelésről van szó.

Rimler Károly polgármester: Az a véleménye, hogy a kérdés nem előkészített. Tavaly rendbehoztuk a költségvetést, de a bevételek kimaradtak, s a városi pénztár rossz helyzetben lesz. Fát nyereszkeskedés nélkül ad a város a tisztviselőknek, de sajnos, nincs fa a fatelepen.

Thury László dr főügyész: A fizetésemelést külön kell választani a rögtöni segélyadástól. Az állam segítette eddig a tisztviselőket s a fizetésemelést fedezte eddig.

Szücs Géza főszámvevő: Némileg.

Thury László dr: Ha emelni akarjuk a fizetéseket, az állam segítsen, ahhoz kell fordulnunk. Az 1000 százalékos áremelkedésekhez képest nem nagy javítás a 150 százalék. Segítsen az állam úgy rajtunk, mint az államiakon, az összes közalkalmazottakhoz kell csatlakozni. A fizetésrendezés a kormány kötelessége, de azt momentán nem lehet megoldani. Segíteni azonban rögtön kell. Az állam adott 50 től 100 százalékig segélyt, ehhez járult a 35 százalék, most emelje azt fel s ha nem tenné, megfelelő városi pótlékkal egészítse ki. Ilyen értelmű feliratot javasol s azt elfogadják.

Jánossy Gyula főkapitány: A rendőrök a szolgálatot nem akarják abbahagyni, teljesítik kötelességeiket, de gyors fizetésjavításra számítanak. A nemzetőrök eddigi 20 korona fizetését leszállították 10 koronára. Átakartuk adni a pótzászlóalparancsnokságnak a nemzetőrséget, de azt felelte, hogy

a katonaságnak semmi köze a nemzetőrökhöz. Most Szegedre ment a kormánybiztos, hogy a kerületi parancsnoksággal rendezze ezt az ügyet s javasolja, hogy a város napi 20 koronára egészítse ki a nemzetőrök 10 koronás bérét, ez 30 napra 160,000 koronát igényel. Van e annyi?

Szücs Géza főszámvevő: Van!

Jánossy Gyula: Mig nem szervezik a nemzetőrséget központilag, addig ez a kiegészítés legyen érvényes.

Berkovits René dr.: Bemutatom a nagyváradai pénzügyigazgatóság értesítését, hogy a pénzügyminiszter a nemzetőrség részére a szükséges összegeket kiutalta.

Katz Lipót dr.: Hiánya van a kérésnek, a szervezkedés hiánya. Ezt nem lehet elintézni kéréssel s felülről jövő szabályozással. Az államnak nincs az a teherviselő képessége és gyorsasága, hogy ezt orvosolja. Saját munkaadójának, a városnak kötelessége a tisztviselők fizetését rendezni.

Szükséges, a tisztviselők szakszervezeti szervezkedése, megfelelő községi program révén, amely így szól:

Minden üzem szocializálódjék, a város vegye kezébe azokat.

Addig emberséges javadalmasítás el sem képzelhető. A munkásság kívánsága, hogy a közalkalmazottak szakszervezete alakuljon meg, községi programmal, a munkásokkal közös érdekek alapján. Községi kezelésbe kell venni például a villamos vasutat. Átmenetileg javasolja, hogy a szolgál- és kezelőszemélyzet részére 1919 január 1-től 200 százalékos fizetésemelést adjon a tanács, mert ezek helyzete kétségbeesítő s azonnal szabályozandó. A szociáldemokrata párt községi programja kész s örömmel támogatja a párt a város tisztviselőit.

Lukács Ödön polgármesterhelyettes: Ismeretesek ezek az elvek előttünk, de megfontolandók, mert sokirányú tevékenységet igényelnek. Szerződéses márfól-holnapra nem bonthatók fel. Átmeneti segítésnél a terheket kell kiszámítani s az elosztást megfontolni. Osztó igazság követeli a rendezést és az önmérséklet példája, hogy a tisztviselők eddig a kérés terén maradtak. Kívánja, hogy egyes ügyosztályok jelentsék be szükségleteiket s a fizetésemelés százalékát ez alapon számítsák ki, azután a teher fedezéséről gondoskodjnak. A fedezetet el lehet számolni a különböző üzemek keretében s

a fogyasztókra áthárítani.

Ez természetesen ideiglenes lesz. A Nemzeti Tanács ideáit megpróbáljuk megvalósítani, de ha nem lehetséges, kérjük, hassanak oda, hogy az ideiglenes intézkedések megnyugvást keltsenek.

Juricskay Barnabás tanácsos: A méltányos kezelést adjuk ki egy bizottságnak, amely 3 nap alatt terjessze be számításait

s javaslatát. Ez a bizottság a főügyészből, főszámvevőből, *Katz Lipót* drból s belőlem állana. Osztja *Katz* dr intencióit: a létminimumot rendezni kell.

Köszeghy József főmérnök: A hivatkozottakat is hallgassa meg az a négy ur.

Katz Lipót dr: És a tisztviselők is küldjenek ki 1—1 bizalmiféfit és egy nőt.

A 25 százalék.

Lukács Ödön: A tisztviselők az élelmiszer-cikkeknel 25 százalék árengedményt kérnek. 1915 ben a törvényhatóság elhatározta, hogy a tisztviselők részére beszerzési áron adja az élelmiszereket. Ez tág fogalom, mert mi lesz azokkal a cikkekkel, amelyeket beszerzési áron alul adunk. A város 1917-ben a közlelmelés tartalékalapjából 20.000 koronát vett fel a tisztviselők segítésére, ez több, mint a 25 százalék engedmény. A beszerzési csoportok tagjainak nem lehet adni beszerzési áron se, mert ez tilos, ez lenne a kétséges ellátás. A közalkalmazottak beszerzési csoportja olcsóbb árban kapja a lisztet, azu á a hüvelyeseket. Indokolatlan a 25 százalékos engedmény, mert a kétszeres ellátás kétszeres kedvezményt jelentene. A visszatérő katonák ingyenes ellátása is a közlelmelési hivatalé. A város a közlelmelési alapot még igénybe fogja venni s nem bírja ki a 25 százalék engedményt. Az a megoldás, hogy a tisztviselőknek meg kell adni a megfelelő fizetést. A naturáliákat a közalkalmazottak beszerzési csoportja adja.

Mayer László dr főorvos sürgős előterjesztést kíván tenni a városi szegények ingyenes gyógykezeléséről.

Köszeghy József főmérnök: Nem értünk rá, konkrét kérdésekről van szó!

A nemzetőrök.

Rimler Károly polgármester bemutatja *Fényes Lászlónak*, a nemzetőrség szervezésére küldött kormánybiztosnak hosszú leírát, amelyben a nemzetőrök fizetését és teendőit írja körül.

Jánossy Gyula dr kapitány: Az emberek nem akarnak 10 koronáért maradni s nem szét akarnak menni, hanem összeállni és sztrájkolni. A város által összegyűjtött pénzből kér pótlékokat.

Zárt ülést

kíván. Az elnök elrendeli.

Zárt ülés után *Lukács Ödön* főjegyző kijelenti, hogy 30-ról 20-ra s most 10 koronára csökkent a nemzetőrök napi fizetése, ehhez aligha tudnak hozzászokni. Nem is lehet egyforma a fizetés, falun könnyebben él meg a nemzetőr, mint városban. Jobban kell őket díjazni, mert nem kapnak nemzetőri

Berkovits René dr: A Nemzeti Tanács már kiutalt 20—20 koronát a nemzetőröknek az állomásparancsnokság részére, előlegképpen összesen 80 000 koronát. November 1 től 6 ig terjedő időre. Most katonai rendet jött, hogy aki katonai szolgálatot teljesít, november 1 től 10 ig napi 20 koronát kap. Így jutottak a katonák újból 20—20 koronához s nem a különbözetest fizették ki nekik. Elvi álláspont az, hogy a tanács a 80 000 koronához igényt tart. Ennek kiutalását kéri a kormánytól.

Katz Lipót dr: A megye még fizesse azokat az összegeket, amelyeket őrszolgá-

latért s megyei védelmekért a Balázs Ödön főhadnagy által kiküldött nemzetőröknek előlegezett a város s ez ügyben a kormánybiztos lépjen érintkezésbe a kormánnyal.

Mi történik az állomáson?

Jánossy Gyula főkapitány: Sürgős intézkedést kér. Érkeznek a nagyvárad vasuti állomásra vonatok, mindenkit lefegyvereznek, mindent elvesznek az emberektől. Gondoskodni kell, hogy az elszedett tárgyak el ne vesszenek s erre nézve vegyes bizottság kiküldését kéri, mert tisztviselők a katonákra s ezek a tisztviselőkre panaszkodnak.

Eleméry Ferenc tanácsos: Ez a katonaság dolga.

Jánossy Gyula főkapitány: Voltak esetek, hogy tisztek jöttek s hoztak valamit, elvették tőlük s ez gyanura adott alkalmat. Cseh tisztektől elszedtek 17.500 koronát s a katonák 5000 koronát kértek belőle, ide vele, mondták, az minket illet. Ilyen a felfogás, hogy őket illeti a pénz, akik elszedték.

Katz Kipót dr: Elvesznek mindent, kifosztják az embereket, elveszik a saját pénzen vett dolgokat is.

Eleméry Ferenc tanácsos: A Nagypiac téren feladtak egy borrakományt s a vasuti biztonsági csapat fel akarta azt tartóztatni. Ellenünk szervezkedtek.

Rokkantak mezitláb.

Friedländer Sándor hadnagy: Kéri, az autózemet osszlassák fel, nem ér meg 30 koronát naponta. Egy személy s 2 teherautót tartsanak meg. Bejelenti, hogy a rokkantak küldöttsége volt nála.

Soós István dr: 20.000 koronát már kiutalt a tanács.

Friedländer Sándor: Ez kevés. Ezek 500 koronát és 10 hold földet kívánnak s nem akarnak eitévozni. Vannak 150 en, egy-némelyik mezitláb, 2-3 napig várnak még, de nem tovább.

Soós István dr előterjeszti Balás Elemér dr törvényszéki elnök kérését, hogy a vidéki járásbíróság átköltöztetését amennyiben rab munkással nem lehet, a város vállalja el. Teljesítik.

A villamos mű

személyzetének kérését **Rimanóczy Béla** igazgató terjesztette elő. Az a híradás, hogy a műnél dolgozó munkások fizetését 100 százalékkal emelték, az összes alkalmazottakat megmozgatta. Létnimumot kérnek egy kimutatás szerint. Ő emelte az alkalmazottak fizetését 34-től 400 százalékgig, a a mostani emelés 37-4 százalékgot tenne. Javaslat az, hogy adjanak emelést a törzsfizetésnél is, a háborus segélynél is, ez utóbbi az után magától leszáll, az órabéreseknél is ugyanugy. Ő 106.055 koronát szánt e célra s az emelés 10 százalékkal kisebb, mint amennyit kértek, tehát 27-4 százalékg.

Katz Lipót dr: Ezek az alkalmazottak szervezkedtek, lehet velük tárgyalni s meg kell mindenkit hallgatni. Mi mondtuk, hogy nem szabad a forradalmat kihasználni azzal, hogy nagyobb darab kenyeret kapjanak. Nem azért ülünk ott, hogy külön kategóriákat csináljunk, hanem, hogy mérsékeljük a jogosulatlan igényeket. Nem külső izgatás hozta létre a fizetésemelési kérdéseket.

Köszeghy József főmérnök: A többi üzemeknél is ilyenek az állapotok s csak azt várják, hogy a villamosmű személyzeté-

nek ügye dőljön el. A vízvezetési munkások is nálam voltak, nem kerülhető el a méltányos rendezés. Emelni kell a szerelők fizetését, a főszerelő 30, a szerelő 30, a segédmunkás 80 fillér órabérért dolgozik, éjjel kétszeresért. Most 25 százalékkal kell emelni az órabért, mert elmennek. Napszamosok 7 koronáért dolgoznak, 12 órán keresztül eny-

nyit keres az utcaseprő naponta, tehát tul-órázik. Tíz korona a kívánságuk. (Háboru előtt évi fizetésük 720 korona volt.) A régi utcaseprőkből csak egy maradt. Jönnek a gépészek is igényeikkel.

A tanács a főmérnöknek felhatalmazást adott az órabérekkel s napszamosokkal való megegyezésre.

A Mentzel ügy hivatalos aktái.

Menzel Károly és Leipnik Gyula főhadnagyok ügyére vonatkozólag a következő hivatalos akták vannak a rendőrségen:

A feljelentés.

Iktatószám 1318. K. I. H. 3205.

A Nemzeti Tanács végrehajtó bizottságának Nagyvárad.

Jelentem, hogy Gelberg nemzetőrséghez beosztott közlemezés: ellenőrző közeg, ki a várbán teljesít ellenőrző szolgálatot, a következő jelentést tette:

A várbán levő élelmezési raktár parancsnoka, Menzel Károly főhadnagy, állandóan nagymennyiségű élelmiszert szállított el jogosulatlanul. Ez ideig 70 kg. cukrot és nagymennyiségű zsirt szállított el saját kocsiján. Ugyanígy e nap folyamán Leipnik főhadnagy 35 kg. zsirt, 40 kg. nullás lisztet, 20 kg. babot, másfél kg. mákot szállított el. Az ellenőrző közeg tiltakozására kijelentette, hogy a fenti élelmiszereket jogosultan 2 család részére szállítja.

Kérem a további visszaélések meggátolása céljából illetékes rendőrhatalóságok útján a vizsgálatot azonnal megindítani.

Nagyvárad, 1913 nov. 9.

Olvashatatlan aláírás.

Felzet.

Kérjük a benti ügynek soronkívüli legenergikusabb bevezetését

dr Katz.
dr Grösz.

A lefoglalással megbízom dr Szentmiklóssy Imre kapitány urat.

1918. november 9.

Jánossy.

Dr Szentmiklóssy Imre rendőrkapitány a következő jegyzőkönyvet vette fel:

Tekintetes János Gyula főkapitány urnak Nagyvárad.

Hivatkozással Nagyvárad város Nemzeti Tanácsa végrehajtó bizottságának 26-1918. szám alatt folyó évi november hó 9 én érkezett felhívására, a felhívás és 2 drb jegyzőkönyv csatolása mellett jelentem:

Menzel Károly 4. honv. gyalogezeredbeli főhadnagytól 20 kg. kockacukrot,

Leipnik Gyula 34. tábori tüzérezredbeli főhadnagytól 48 kg. lisztet, 19 kg. zsirt, 18 kg. babot, 1 kg. mákot (bruttó súlyban) lefoglaltam és a lefoglalt készletet hivatalomban őrizetbe vettem.

Dr Szentmiklóssy.

Tárgyalási jegyzőkönyv.

A hatóság részéről jelen volt dr Szentmiklóssy Imre rendőrkapitány.

Személyi adatok: Menzel Károly, születési helye Vágsellye, kora 31 éves, vallása izr., állása 4. h. gyalogezeredbeli főhadnagy, családi viszonya: nőtlen, jelenlegi lakása Rimanóczy-utca 12. sz., vagyoni állása: vagyonos.

Különös kérdésekre:

Két és fél éve, hogy a cs. és kir. helyőrségi közlemezésnek vezetője vagyok. Zsirt és cukrot állandóan tartott a vezetésem alatt álló, tent megnevezett közlemezés-

zés a Nagyváradon szolgálatot teljesítő tisztek, illetve családjaik részére. A raktárból senkinek sem lett kiutalva semmiféle cikk szabálytalanul, hacsak szabálytalanul nem tekinthető a jelenleg nálam, a lakásomon levő 20 kg. kockacukor, amit azért hoztam lakásomra, hogy szivességet tegyek Steppel Ottó nagyvárad cukrásznak, akinek átakar tam adni ugyanannyi sárga kristálycukorért.

A cukorárúsítás különben a raktárból már 6 hónap óta le van tiltva, ez a 20 kg. maradt csupán vissza és úgy gondoltam, hogy azt saját belátásom szerint felhasználhatom.

Ezzel a jegyzőkönyv felolvastatott, aláíratott.

Dr Szentmiklóssy Imre, Menzel Károly, főhadnagy.

Leipnik Gyula jegyzőkönyve a személyi adatok mellőzésével így szól:

Az általam beszerzett és édesapám, Leipnik Mihály Nagypiac tér 12. sz. alatti lakásán elhelyezett élelmicikkeket kivétel nélkül a nagyvárad cs. és kir. helyőrségi raktárból szereztem be. A raktárból a nagyvárad tisztek és altisztek, illetve családjaik vásároltak. A 48 kg. lisztet, 19 kg. zsirt, 18 kg. babot és egy kg. mákot a lefoglalás következtében a nagyvárad rendőrkapitányi hivatalhoz beszállítottam, azonban, mint ahogy igazolni tudom, hogy azokat szabályszerűen szereztem be két családnak részére, kérem fogom azoknak visszautalását. Vonatkozó bizonyítékokat be fogom szerezni.

Felolvasás után aláíratott.

Dr Szentmiklóssy, Leipnik Gyula, rendőrkapitány.

Melléklet.

Nagyvárad tiszti és altiszti fogyasztási szövetkezet.

(Pecsét.)

Másolat.

900

15 kg. zsir	á 21-
20 kg. bab	á 5-
49 kg. kenyérliszt	á 1-
1 kg. mák	á 8-

1918 XI/9.

Olvashatatlan aláírás.

Leipnik Gyula főhadnagy urnak.

Ezek a hivatalos akták, vallomási jegyzőkönyvek. Ehhez semmi kommentárt nem fűzünk, csak leszögezzük azokat a tényeket, amelyeket a nyomozó közegek dr Szentmiklóssy Imre rendőrkapitánynak Menzel Károly és Leipnik Gyula főhadnagyok jegyzőkönyvbe mondtak.

Leszögezzük továbbá azt, hogy a „Tiszántúl” senki ellen nem indit személyi hajsztát, ezt sohasem tette és a mai nagy idők pláne nem alkalmasak arra, hogy ilyen, az újságíráshoz nem méltó cselekedetet kövessen el. Nem tettünk mást, mint a nyo-

mozó hatóságtól kapott adatokat regisztráltak, hogy pedig a tudósításba hiba csúszott be, liszt helyett cukrot irt a tudósító, megmagyarázható azzal, hogy olyan lázas munka folyik most, ezekben a történelmi napokban, amely minden idejét igénybe veszi az újságíróknak.

A Nemzeti Tanács gondoskodik a város faellátásáról.

A Nemzeti Tanács Nagyvárad város támaszával egyetértően gondoskodik a városi lakosság tűzifa szükségletének ellátásáról.

Elsősorban felaprózott tűzifakészletet gyűjtöttünk és ilyen továbbra is gyűjtünk azon célból, hogy ezt, mielőtt a hidegebb időjárás bekövetkezik, a vagyontalan városi lakosság között ingyen szétosztjuk.

A szétosztás megkezdését külön hirdetéssel közölni fogjuk. Megbízható kiskereskedőknek a város különböző pontján felaprózott tűzifát adunk át, hogy azt családonként egy alkalommal legfeljebb 50 kg. mennyiségben métermázsánként 19 korona 80 fillér legmagasabb árban az üzletben lemérve és átadva árusíthassák.

Az elárusítással megbízott kiskereskedők neveit a lapokban közöljük.

Az elárusítással megbízott kiskereskedők kötelesek üzleteikben a felaprózott tűzifa legmagasabb árát feltűnő helyen és mindenki által olvashatóan kifüggeszteni s az elárusított mennyiségről a vevő nevének, pontos lakcímének, az elárusított tűzifa mennyiségének, a bevételként vételárnak feltüntetésével pontos jegyzéket vezetni. E célból köteles minden vásárló az adatokat a kereskedőnek bemondani.

A városi tanács gazdasági ügyosztálya azoknak, akik tűzifával ellátva nincsenek, családonként ezidő szerint legfeljebb 3 köbméter hasáb vagy gömb fáról a tűzifakészlettel rendelkező fakereskedőhöz utalványt ad.

A gazdasági ügyosztály minden nap délután 3—5 óra között a városi közéleti ügyosztály által kiadott árpagyöngy utalvány felmutatása mellett összesen 100 darab utalványra számot ad ki s ezek alapján másnap délelőtt 9—11 óra között az utalványokat a jelentkezőknek kiadja.

Az utalványon megjelölt fakereskedő az utalványban megjelölt famennyiséget és pedig gömbfát köbméterenként 63 korona 70 fillérért, a hasábfát köbméterenként 68 korona 70 fillérért a telepen átadva kiadja s a 3 köbméternél nem kevesebbet köbméterenként 7 korona 50 fillérért házhoz szállítja. A 3 köbméternél kevesebb famennyiség hazaszállítása a kereskedőtől nem követelhető.

Munkások tűzifáért a Munkás Otthonban jelentkezzenek, ahol megkapják a további utasításokat.

A fakereskedő csakis a gazdasági ügyosztály által kiállított utalvány alapján szolgáltathatnak ki fát még az esetben is, ha náluk az korábban megrendeltetett, vagy a fa ára kifizettetett volna.

A gazdasági ügyosztály utalványt csak azoknak állít ki, akiknek még egy havi tűzifakészletük sincsen.

Figyelmeztetünk mindenkit, hogy a tényleges szükségletet és a készletet a legszorgalmasan ellenőrizzük és minden ezen rendelkezésünk céljával ellentétben álló visszaélést a közérdekre való tekintettel a legszigorúbban büntetni fogunk.

A legközelebbi napokban megalakítjuk a város lakosságának minden foglalkozási és társadalmi rétegéből a Fogyasztók Tanácsát s a továbbiakban ezzel karöltve és ennek ellenőrzésével intézkedünk. Nagyvárad, 1918. november 13. A Nemzeti Tanács.

Svájc nem türi a monarchista arisztokraták üzelmeit

Alkalmatlan idegenek gyanánt fogja kezelni őket.

Budapest, november 14. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Egy idő óta a magyar és osztrák arisztokráciának több ismert tagja Svájcban tartózkodik, hogy itt a monarchiának Magyarországon és Ausztriában való fentartása, valamint a Habsburg-dinasztiának újból való visszatérése érdekében élénk propagandát fejtsenek ki. Ugyanilyen üzelmek folynak a pármái-család érdekében, amelyet egy állam élére akarnak állítani. Miután ebben Svájc a legszigorúbban megóvott semlegességének megsértését látja, az említett vendégek értesítésére adták, hogyha ily irányú működésüket abba nem hagyják, alkalmatlan idegenek gyanánt fogják őket kezelni.

Szerb megszálló csapatok Magyarországon.

Pécs, Lugos, Nagybecskerek.

Budapest, november 14. (Saját tudósítónktól.) Pécsről jelentik: Ma délelőtt 11 órakor futott be Észékről Pécsre az a különvonat, amelylyel egy szerb alezredes parancsnoksága alatt hatszáz gyalogosból és száz lovassból álló szerb csapat érkezett.

Uszok állomásra egy küldöttség utazott a különvonat elé s ott üdvözölte a szerb parancsnokot. A városba érkezett szerbeket, a polgármester fogadta, akinek üdvözlésére a szerb parancsnok a következőket mondta:

A nagyszerb állam nevében jövünk, békét és barátságot hozunk. Átadom Önöknek Nagyszerbia királyának és trónörökösének üdvözlését. Arra kérem önöket, igyekezzenek a rendet és nyugalmat biztosítani, ez esetben magam részéről is arra fogok törekedni.

Lugos, november 14. Ma délután három szerb század érkezett a városba.

Nagybecskerek, november 14. Ma este szerb megszálló csapatok érkeztek.

Szerbia és a délszláv állam.

Budapest, november 14. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: Pasic miniszterelnök Szerbia képviselőjében, Korosec dr a délszláv állam nevében okiratot irtak alá, amelyben véglegesen megerősítik a tizenhárom millió lakossággal bíró új délszláv állam megalakítását.

Habsburg Károly lemondó kézírata.

Budapest, nov. 14. (Saját tudósítónktól.) Wlassics Gyula, a főrendiház elnöke ma a következő kéziratot kézbesítette Károlyi Mihály miniszterelnöknek:

— Trónralépésem óta mindig arra törekedtem, hogy a népeket a háboru borzalmaitól megszabadítsam, amely háboru keletkezésében se nmi részem nem volt. Nem akarom, hogy személyem akadályozza a magyar nemzet fejlődését, amely iránt mindig változatlan szeretettől vagyok eltelve. Énnél fogva minden résztvételtől az államügyek vitelében lemondok és előre alávetem magam azon döntésnek, amelylyel Magyarország jövő államformáját megállapítja.

Sándor szerb trónörökös Belgrádban.

Budapest, nov. 14. (Saját tudósítónktól.) Leibachból jelentik: Sándor szerb régens múlt pénteken Belgrádba jött, s fogadta a délszláv küldöttséget. A régens a legközelebbi időben Párisba utazik.

A cseh-szlovák köztársaság elnöke Massaryk tanár.

— A nemzetgyűlés első ülése. —

Budapest, nov. 14. (Saját tudósítónktól.) Prágából jelentik: A cseh szlovák nemzetgyűlés ma tartott első ülésen proklamálták a köztársaságot. A köztársaság elnökévé Massaryk tanárt kiáltották ki, miniszterelnök dr. Kramarz lett. A közegészségügyi miniszterium vezetésével dr. Szolán rózsahegy-i orvost bízták meg. A kormány három tagja egyelőre Párisban marad.

A nemzetgyűlés ezen az első ülésén elhatározta, hogy a nemességet mindenféle címekkel együtt eltörli, behozza a nyolcórás munkaidőt, a hitbizományokat megszünteti és a nagybirtokokat kisajátítja.

Mackensen Debrecenbe érkezett

Budapest, nov. 14. (Saját tudósítónktól.) Debrecenből jelentik: Szerdán délelőtt háromszáz automobilon ideérkezett a Mackensen hadsereg háromezerezer katonája teljes fegyverzetben. Délután megérkezett Mackensen tábornok is. A németek néhány napig maradnak Debrecenben s itt várják be a hadügyminiszter rendeletét, aki továbbszállításukról gondoskodni fog.

A románok azonnali teljes szuverénitást követelnek.

Az aradi tárgyalások. A népkormány újabb javaslata. A tárgyalásokat ismét felfüggesztették.

Arad, november 14.

Ma délután 3 órakor Maniu Gyula részvételével folytatták a tárgyalásokat. Jászi Oszkár szerinte elítéli azon sérelmeket, amelyeket a Román Nemzeti Tanács a tegnapi ülésen felsorolt és igazságos megtorlást ígér. Ezután Goldis László a következő választiratot olvasta fel:

Tisztelt Miniszter Ur!

A Román Nemzeti Tanács alapos megbeszélése és megfontolás tárgyává tette a Magyar Nemzeti Tanács kormányának választát a Román Nemzeti Tanács hozzáintéztett jegyzékére. Sajnálattal kell azonban Önt értesíteni arról, hogy a Román Nemzeti Tanács e választából az ő Jegyzékének teljes visszautasítását állapítja meg. Az önrendelkezés teljes jogát követeli teljes állami önállósághoz s magát semmi olyan ideiglenes megoldásnak nem veti alá, amely elvileg a jogot kétségbe vonja. A román nemzet elismeri a békekongresszus illetékességét arra, hogy az ezen nemzet által saját állama részére a végleges határokat megállapítsa és teljes kötelezettséget vállal arra, hogy a maga területén élő egyéb népekre nézve is érvényt szerez a Wilson féle elveknek.

Mindazonáltal a Román Nemzeti Tanács minden lehetőséget el fog követni arra, hogy a románok által lakott területen a közrendet megvédje.

Kérjük tisztelt miniszter ur, hozza a Magyar nemzeti Tanács kormányának tudomására ezen választunkat.

Jászi miniszter a választira kijelentette, hogy a kormány ragaszkodik eredeti álláspontjához. Figyelmeztet arra, hogy a Román Nemzeti Tanács óhajának megvalósítása nemcsak nem garantálja a rendet, hanem inkább teljes mértékben veszélyezteti.

Maniu Gyula lefesti, hogy a román nemzetnek megvan a történelmi joga arra, hogy az egész románlakta vidéken az önrendelkezési jog alapján szuverén önálló államot alkosson. A miniszter javaslata azért nem fogadható el, mert ez a megoldás a békekongresszusnak prejudikálna és ezzel lemondanának az államalkotási jogokról.

Ábrahám Dezső megállapítja, hogy lérték az eredeti tárgyalási alapról, amely a közrend fentartására irányult s most már a szuverénitást és a határok megállapításáról folyik a tárgyalás.

Ezután Jászi miniszter terjesztette elő következő javaslatát:

A Magyar Nemzeti Tanács és a magyar kormány a következő megállapodásra hajlandó:

A magyar kormány átruházza a Román Nemzeti Tanácsra a kormányzati hatalmat mindama jársokban és városokban, amelyekben román többség van. E területeken a közigazgatást a román kormányzat gyakorolja. A román kormányzat megbizottja utján képviselteti magát a kormányban a

román kormányzati terület összes külügyi, gazdasági és pénzügyi intézése végett. Részt vesz minden olyan szervben, amelynek működése ezt a kormányzatot érinti. A fennálló törvények ideiglenesen érvényben maradnak, új törvények csak a román megbizott hozzájárulásával hozhatók. A román kormányzat a területén levő tisztviselőket és hatóságokat átveszi, a szerződő felek mindennemű politikai üldözéstől tartózkodnak. A nem román területen levő román kisebbségek védelme és joga az 1868-iki 44. törvénycikk értelmében biztosított. Az ideiglenes román kormányzat a román királyságbeli román katonákat semmiféle tekintetben igénybe nem veheti. További részletek megvitatására a magyar kormányból és a Román Nemzeti Tanácsból külön bizottság szerveztek, mely az új rendet életbelépteti, a vitás kérdések eldöntése 5 tagu bizottságra bizatik, amelynek két-két tagját a Magyar, illetőleg a Román Nemzeti Tanács küldi ki, az ötödik helyet a magyar kormány küldöttje tölti be. A megállapodások a béketárgyalások befejezéséig maradnak érvényben s a művelt népek lassúsága mellett a két nemzet becsületének védelme alá helyeztetnék.

Ezután Maniu Gyula ismételt hangsuvozza, hogy a román nemzet a maga részére a teljes szuverénitást azonnali megvalósítását követeli. Kiemeli, hogy a román nemzet a teljes elszakadást is ki mondhatja.

Maniu felszólalása után a tárgyalást felfüggesztették.

A magyar köztársaságot holnap kiáltják ki.

A nagy Nemzeti Tanács ünnepélyes ülése.

Budapestről jelentik: A Magyar Nemzeti Tanács holnap, szombaton ezer tagra egészíti ki magát és a képviselőház kupolacsarnokában ünnepélyes ülést tart, amelyen proklamálni fogja a magyar köztársaságot. Az ünnepélyes ülés programja a következő:

1. Proklamálni fogják a magyar köztársaságot.
2. Feloszlattnak mondják ki úgy a főrendiházat, mint a képviselőházat.
3. A nemzetgyűlés összeüléskéig kormányzót választanak. (Értesülésünk szerint az a ter, hogy Károlyi Mihály lesz a kormányzó és ez esetben Batthyány Tivadar a miniszterelnök.)

4. Elhatározták az általános egyenlő és titkos, nőkre is kiterjedő képviselői választói jogot. A vonatkozó törvényjavaslatot Kunfi Zsigmond miniszter és Rácz Gyula miniszteri osztálytanácsos már előkészítették.

5. Törvényerejű határozattal biztosítják a gyűlekezési és sajtószabadságot.

Az ülés után Károlyi Mihály a képviselőház erkélyéről fogja kihirdetni a hozott határozatokat az ott egybegyűlt népnek.

A Nemzeti Tanács ülése alatt általános munkaszünet lesz.

Leipnik Gyula főhadnagy merénylete Hilf László szerkesztő ellen.

Megirta a Tiszántúl tegnapi számában, hivatalos adatok alapján tárgyilagosan a Menzel—Leipnik esetet s minden ellenérzés nélkül közöltük a részleteket.

Tegnap délután lapunk szerkesztője, Hilf László, mint rendesen, bement a Royal-kávéházba s beült az újságíró asztalhoz, nem sejtve semmit abból, ami készült. Szerkesztőnk megrendelte feketéjét, mikor jött a pincér s így szólt:

— Hilf szerkesztő urat kéri Leipnik főhadnagy ur.

Az újságírók közül egyesek ajánlották, hogy többek kíséretében menjen a tiszthez, de Hilf László nem féltve, mert eljárása kifogástalan volt, a tisztnekhez lépett, kik félkörben állottak s a félkör közepén Menzel Károly főhadnagy, meg Leipnik Gyula tüzérvadnagy, ez utóbbi lovaglókorbáccsal kezében s a Tiszántúl tegnapi számával. Hátuk mögött élelmezési tiszték.

Leipnik Gyula ezzel a kérdéssel fordult Hilfhez:

- Ön Hilf László szerkesztő?
- Igen.
- Ki írta ezt a cikket?
- Nem mondom meg.
- Míg hármat olvasok, addig mondja meg.

— Nem mondom meg, felelt Hilf László. Engem nem lehet terrorizálni, módja van ezt másképen megtudni, nem így.

— Mondja meg, majd számolok. Egy, kettő, három.

Hilf László nem mozdult, mereven nézett a fenyegető főhadnagra. Leipnik felémelte a korbácsot s a fegyvertelen Hilf felé ütött. E pillanatban az újságíró-asztaltól felugrottak Nagy Mihály dr, Dutka Ákos, Pásztor Ede, Perély György, Tibor Ernő, Karácsonyi Géza és mások s körülvették a tisztet s kiszorították őket a kártyaszobába, ahol a legsértőbb kifejezéseket vágták a meénylő tiszt szemébe. Leipnik Gyula főhadnagy revolvere után nyult, de a pincérek lefogták.

Az izgatottság lecsillapultával az újságírók eltávoztak. Az eset mindenféle nagy megdöbbenést keltett, mivel akkor követte el ezt a merényletet egy tiszt, amikor szigorú sajtótörvények állanak rendelkezésére s ezenkívül is módjában volt nyilatkozatot közölni s elégtételt szerezni. Ez az eljárás éppen nem alkalmas arra, hogy valaki az igazat megvédhesse. Ellenkezőleg.

(Sz. D.)

A Nagyváradi Ujságírók Egyesülete tegnapi ülésén a következő határozatot hozta:

A tegnapi sajnálatos incidens hevében ujságíróársunk meglámadása felett méltán felháborodva néhány kollegánk erősebb kifejezéseket használt, amelyeket a jelenlévő érdektelen tiszték tévesen magukra vonatkoztattak. Mi, akik a harctéren küzdő magyar katonák és tisztrendkívüli arányait a rendelkezésünkre álló eszközökkel állandóan a legteljesebb mértékben megbecsültük és értékeltük, egy pillanatig sem kívántuk a jelenlévő érdektelen tisztet, vagy általában a tisztikart izgatott kijelentéseinkkel séreni. Bizonyított erre az is, hogy a forradalom kitörésekor tanúsított nagyszerű magatartásukat a legnagyobb csodálat hangján jegyeztük fel az utókor számára és a vármegyei zavarok lecsillapítása terén teljesített hősi munkájukért számtalanszor felmáicsoltuk a közvélemény háláját. Semmi sem áll tehát távolabb a nagyváradi ujságírók összességétől, mint a tisztikar minden becslésére érdemes tagjainak bármilyen formában való inzultálása.

HÍR

* **A kormány három millió hold földet parcelláz.** Budapestről jelentik: Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület küldöttsége ma megjelent Buza Barna földmivelésügyi miniszternél és közölte vele az Omge azon határozatát, amely szerint elő akarják mozdítani azon törekvést, hogy a föld a népé legyen. A miniszter lendületes beszédet intézett a küldöttséghez s kijelentette, hogy a földosztásról szóló törvényjavaslat előkészület alatt áll s már most bejelenti, hogy körülbelül három millió hold parcellázásáról lesz szó.

* **Nagyváradi tanár tanulmányozza a cseh-tót kérdést.** Jászi Oszkár miniszter a cseh-tót kérdés és a jelenlegi viszonyok tanulmányozásával Juhász János nagyváradi főreáliskolai tanárt bizta meg, aki el is utazott a felvidékre.

* **Orvosi hír.** Dr. Schwartz Illés szülész-nőorvos hazaérkezett s rendelését megkezdte. Rendel kizárólag nőbetegeknek d. e. 11—12 óig, d. u. 3—5 óig. Teleky-utca 11. Kereskedelmi és iparkamarai épület.

* **A polgárőrség szervezése.** Felhívottnak a Schlauch-téri polgárőrségi körzethez tartozó u. m. Schlauch-téri, Lukács György, Árvaház-, Gerliczy-utcai és a Rákóczi-ut idevágó szakaszában lakó polgárőrségre kötelezett lakosok, hogy a körzeti lajstromozás végett 15-én és 16-án délután 6 órakor a miniszteri kirendeltség hivatali helyiségében (Rákóczi-ut 36.) megjelenni sziveskedjenek. Azon polgárőrök, akik itt már lajstromozva lettek, az újlagos megjelenésre nem kötelezettek.

* **Rendőrök a főkapitánynál.** A városi rendőrök megjelentek Jánossy Gyula főkapitánynál s ott Balogh Zsigmond és Csontos István azt írták, hogy a rendőrök szolgálatvezető parancsnoka az előbbi parancsnok: Bartha Béla dr. rendőrkapitány legyen. A főkapitány a kérést teljesítette s Bartha Béla dr. kapitányt a bűnügyi osztály vezetése mellett ezzel is megbizta, Becsei Ignác szolgálatvezető tb. rendőrfelügyelőt pedig rendelkezési állományba helyezte. Beosztása más ügyosztályba legközelebb megtörténik.

* **A Biharvármegyei Nemzetőrség** parancsnokságához beosztott tiszték felhívottnak, hogy a mai napon, azaz 15-én, pénteken délelőtt 10 órakor a parancsnoksági irodában (vármegyháza kisterem) jelenjenek meg.

* **Szülők a reáliskola áthelyezéseért.** Dr. Fehér Márton nagyváradi ügyvéd fellívására a reáliskolába járó gyermekek szülői nagyszámban jöttek össze a Városi-kávéház külön termében megtartott értekezletre. Az értekezlet elnökül dr. Fehér Márton ajánlára Krüger Aladár választott meg, ki ismertette az értekezlet célját és indítványozta, hogy a reáliskola áthelyezése végett táviratilag forduljanak a közoktatásügyi miniszterhez és ma (pénteken) délelőtt 11 órakor a főispánt, polgármestert és a Nemzeti Tanácsot küldöttségi eg. keresik fel, hogy a reáliskolát a csendőriskolából haladéktalanul helyezték vissza, mert ha ez meg nem történik, a gyermekeket az iskolába nem küldik. Az értekezlet az indítványt elfogadta és felkérte a szülőket, hogy pénteken délelőtt pont 11 órakor a tanácsterem előtt jelenjenek meg, hogy minél nagyobb számban legyenek az érdekeltek képviselve.

* **Tanítás a főgimnáziumban.** A nagyváradi premontrai főgimnáziumban a tanítás 18-án, hétfőn reggel megkezdődik. Igazgatóság.

* **Otthon fizetik ki a leszerelési zsoldot.** A nagyváradi állomásparancsnokság tegnap a hadügyminisztertől a következő táviratot kapta:

A mai bankjegyhiány — bár e hó 15-ével enyhülni fog — azonban a szükséges papírpénz nyomása elé gördült akadályok miatt gyökeresen elenyésztehető nem lesz és a most kibocsátandó kétszáz koronás jegyekkel az ismert tiznapii illeték kifizetése szintén nehézségekbe fog ütközni. Erre való tekintettel továbbá visszaélések elkerülésére elrendelem, hogy a leszerelendőknek az említett tiznapii illeték ne most fizetessék ki, hanem az igényjogosultak ezen illetéket állandó lakhelyükön a közigazgatási hatóságoktól igényeljék, a hol részükre az ott kijáró 30 napii illetéken felül ezen illeték is december 1-je után utólagosan, vagyis összesen 40 napra fog zsold és élelmezési váltság folyósítani.

* **A villamos áramfogyasztás korlátozása.** A városi villamosmű igazgatójának bejelentése szerint a villamosmű szénkészlete alig néhány napra fedezi a szükségletet. Ily körülmények között a tanács szükségessé látta az áramfogyasztás korlátozását haladéktalanul elrendelni. Ennélfogva a tanács elrendeli, hogy a közüzemek és pedig a városi vízmű, a városi jéggyár, a posta és távirat-hivatal, a magyar államvasutak, a városi közlelmezési üzemek és a közhivatalok kivételével minden más fogyasztás korlátozassék olyképen, hogy ugy a motorikus, mint a világítási áramnak csak 50 százaléka fogyasztható el az 1917. évi hasonló időszak fogyasztási áramhoz viszonyítva. Ezen korlátozott fogyasztást a tanács már folyó évi 15-étől kezdődőleg életbe léptetni rendeli azzal, hogy ezen rendelet ellen vétők a vonatkozó miniszteri rendelet és a szénkormánybiztosnak ide vonatkozó leirata alapján a föbbiektől fogyasztott áram 10 szeresét tartoznak megfizetni s azonkívül áramfogyasztásuk beszünttetetik, illetve az áramszolgáltatás kikapcsolatik.

* **Halálozás.** Anda József szilágysomlyói róm. kath. kántor, a 82 es székely gy. ezred tartalékos hadnagya életének 32. évében spanyolbetegségben Szászvároson elhunyt. E hó 14-én, Szászvároson temették el.

* **A jótékony egyesületek összgyűlése.** Felkérem a nagyváradi összes jótékony, árvákat és szegényeket gyámoltató egyesületek képviselőit, hogy gyámoltjaik és gondnokoltj-ik cipőellátásának biztosítása végett dr. Ágoston Péterné elnöklete alatt, e hó 16-án szombaton d. u. 5 órakor a városháza bizottsági termében tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjenek. Megjelenésük annál is inkább szükséges, mert ezen az értekezleten lesz bejelentendő, hogy mely egyesület hány gyámoltja cipőszükségletét óhajtja kielégíteni és ezek számának megállapítása után később már nem lesz a Közlelmezési Ügyosztály Cipoosztálya abban a helyzetben, hogy a felmerülő igényeket kielégíthesse. Nagyvárad 1918. nov. 14-én. Lukács Ödön polgármesternyeltes.

* **A katonák leszerelése.** A magyar hadügyminiszterum 28315—1918. sz. rendeletével elrendelte az 1915. és ennél idősebb évfolyambeli katonai egyének leszerelését. A leszerelést a katonai parancsnokságok végzik és látják el a leszerelő legénységet 10 napii zsold és élelmezési járulékkal. Az őket még megillető 30 napii zsold és élelmezési járuléka a rendelet értelmében csak 1918. e-cember hó 1-től kezdődőleg fog kifizetettetni a városi pénztárban későbbi hirdetményben jelendő sorrendben. Azok kik a leszerelést végző katonai parancsnokságoknál orvosilag nem vizsgáltattak meg, kötelesek orvosi megvizsgáltatásuk céljából a városi tisztiorvosi hivatalban naponként d. e. 9—12 óig és d. u. 3—6 óig jelentkezni. Nagyvárad, 1918. november 12. Eleméry Ferenc katonaiügyi tanácsnok.

* **Cipőkereskedők és cipészek Lukács Ödönnél.** A nagyváradi cipészek és cipőkereskedők tegnap Lukács Ödön főjegyzőnél küldöttségben jelentek meg s panaszkodtak, hogy a bőrelosztás nem arányos. A főjegyző meghallgatta adataikat s gyors és megfelelő intézkedést ígér.

Legújabb füzöket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.
Leibchenek félárban!

Színház.

A színház műsora:

Péntek: Pont Biquet család.
Szombat délután: Csárdáskirálynő.
Vasárnap este: Bánk Bán.

Bánk bán. A legnagyobb magyar tragédia, amelynek színdarabja mindenkor irodalmi és színpadi ünnepe, ma különösen mélységes mozgalmasságot ébreszt magyar lelkekben. Tiborc, a tragédia egyik leghatalmasabb erővel megformált alakja, azokat a vatesi gondolatokat szolgáltatja meg, amelyek most váltak aktuálisakká és győztesekké. Melindát Hevesi, Gertrudist Gazdy, Izadorát Körössy Juci, Bánkot Bihari, Peturt Tóth, Tiborcot Stoll, Biberachot Harsányi, Ottót Gróf Laci és Endrét Váradi játsszák.

Pont Biquet család. A francia bohózatírás egyik legnagyobb sikerű, az ötleteség minden finesszével elkészített terméke kerül ma este a közönség elé. A háboru előtt oly sajnálatosan nélkülözött elegáns francia szellem visszatérését jelenti a Pont Biquet család, amelynek vezető szerepeit T. Pogány Janka, Polgár Mariska, Körössy

Juci, Tóth, Szigeti, Stoll, Váradai és Harsányi játszák.

II. József — délután. Szombat délután a II. József, Szomoró Dezső nagyszerű színjátéka kerül színre. A háborús magyar drámáiról legkiválóbb terméke délutáni előadásban először kerül színre Hevesyvel, Biharival és Tóthtal a főszerepekben.

MOZI.

Hajsz a felhők között. Ma este olyan filmeseményt ismert meg publikumával az Uránia és a Vigadó mozgó, amely t valóságos versengés folyik, izgalmas nemzetközi versengés a mozik között. A legújabb dektív történet ez, izzó levegőjű, megrázó dráma, amelynek nemcsak a koncepciója eredeti és nemcsak a beállítása egészen új, hanem maga a sőt regény ujszerű felfogásával és irodalmi értékével is feltűnő. Az egész film különös meglepetés, amit annál szívesebben fogad a közönség, mert a szereplők sőt a legkiválóbb és legnépszerűbb filmszínészekkel találkozik.

Itala Manzini az Apollóban. Halálos boldogság címmel mai friss műsorán nagyszerű szenzációs drámát mutat be az Apolló színház. Egy gyönyörű kis masamódlány megható sorsa rajzolódik a néző elé, egy széke szépségű, akinek pompázó ifjúsága forró szerelmet ébreszt egy mérnök szívében. A leány egyszer könnyek közt vallja be szerelmének, hogy a boldog órák nem maradtak következmények nélkül... és itt kezdődik a mély, emberi tragédia. A dráma főszerepét a csodálatos Itala Manzini a nagy filmművésznek kreálta, az ő alakításait jellemző hatalmas erővel. Külön fel kell hívunk a figyelmet a műsor többi remek számára is, amely egytől egyig kiváló újdonság.

URÁNIA mozgó- színház	MA Uj m üsor. Este 7 órai kezdettel.
------------------------------------	---

Nyíltér

Haltenberger festő- és vegytisztító

gyára teljes üzemben, vállal minden szakmába vágó munkát.

Gyors kivitel. Pontos munka.
Mérsékelt árak!

A cég az átvett darabokért
!! felelősséget vállal !!

Szerkesztésért felelős: **HILF LÁSZLÓ.**

Kiadótulajdonos: **Szent László-nyomda r.-t.**

GÉPMUNKÁS

felvétetik

a **Szent László-nyomdában.**

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsonöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a ::

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

VAS és rézágak,

afrik és lószőrmatracok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: öszsze-
hajtós ágyak eredeti
gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy anuitásos és kamatozó jelzálogkölcsonöket

ugy földekre mint városi bérházakra 15—65 évi időtartamra a legelőnyösebb kamattétel mellett

minden árfolyam levonás nélkül

készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság
Nagy-Várad.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hév viz fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli sasionban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA
Ciklámen.

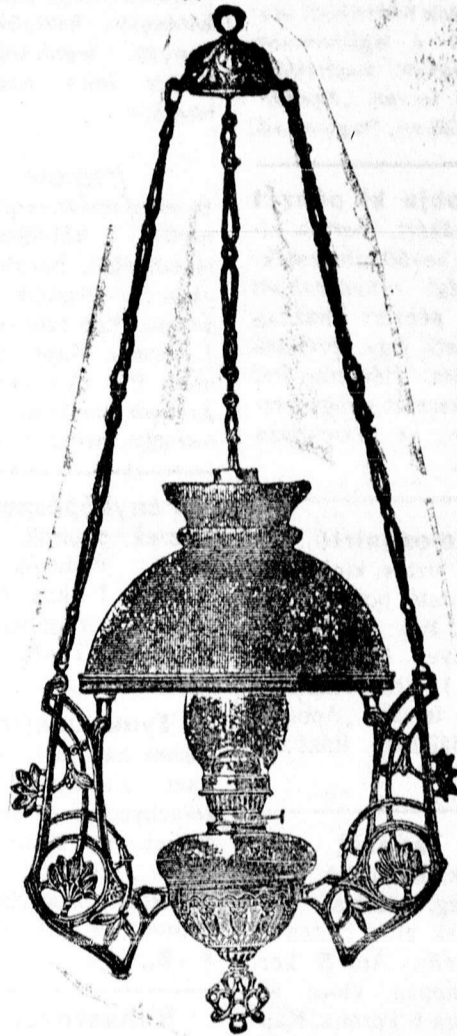
Előadások kezdete hétköznap 5, szombat, vasár- és ünnepnap délután 3 órakor.

VIGADÓ
mozgó-
színház

MA
Szenzációs uj műsor.

Este 7 órai kezdettel.

HETI ÁRJEGYZÉK:

- Teáskészlet színes tálcaival . . . . . 40.—
- Kávéskészlet . . . . . 40.—
- Fekete kávé készlet színes tálcaival . . . . . 40.—
- Mosdókészlet finom majolika sz. felsz. . . . . 80.—
- Főző lábasok tűzálló . . . . . 6.—
- Főző fazék tűzálló . . . . . 5, 6, 7, 8, 9, 10.—
- Befőtteskészlet finom aranyozással felsz. . . . . 40.—
- Függőlámpa esigás felszerelve . . . . . 60.—
- Falitükör színes aranyozással . . . . . 40.—
- Ebédőkészlet sz. aranyozással 6 szem. 300.—
- Ebédőkészlet színes finom minátval 100 részes, teáskészlettel együtt . . . . . 500.—

Diszmiáruk, majolika disztárgyak, valódi cobald diszmiáruk, terakotta figurák, chinaezüst és alpacca ezüst áruk
legnagyobb választékban.

Képeretezés, ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben.

Árak viszonteladónak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és diszmiáru nagy gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72. Telefon 3-72.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Harmoniumot
bérebe vagy megvételre keresek. Címet Hegedűs Hirtlapirodába.

Egyszerű
hálószoba-butor eladó. Teleky-utca 54.

Likőr
és rumkomposztciók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentiák. Törköly, Szilvórium, Seprő, Cognac- kivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Ne dobja ki pénzét
a ruháért, mert a kintinben bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait kicső pénzért házilag tisztíthatja. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a városháza mellett.

Poloskairtó
Moksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irására. Kis üveg 4 K, közepűveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Tavaszi
szepők, májfoitok, bőrvörösség, kiütés, miltreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 korona, szappan Viora átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb bevilágosítás a Polgári Takarékpénztár r.t.nagyváradl cégnél nyerhető

Egy borotva valódi solingeni ezüstacél 12 kor.

Egy nagy tartós szobaseprű erős fanyéllal 7-50 K. Piaci táskák 7 K-tól feljebb minden árban kaphatók.

Ruhafesték
feltétlen jó minőség csomagja 50 fillér, kipróbált finomabb minőség 70 fillér. **Viszonteladónak 100 csomag vételnél 60 százalék engedmény.** Kapható a „BÉKA”-boltban, Zöldfa-utcán.

Portörölők
és padlótörölők darabja 6 korona 50 fillér. — Hegedűs János, Rákóczi-ut 1. szám.

Téli karalábét
és olasz-káposztát nagyobb mennyiségben házhoz szállítunk maximális árban. Megrendelhető Moskovits Adolf és Fiainál. Telefon 15-08.

Női, leány és gyermekkabátok, blousok kötények, keztük, harisnyák legolcsóbban: Czillér Imre nagyáruházában.

Pemete
és hársfamézcukorka elűri a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiálló hanggöszitő, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a városháza mellett.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Tyukszemirtó
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Ruhaszövetek, selymek, bársonyok, szőrméujdonságok, szőnyeg és fehérneműek legolcsóbban Czillér Imre nagyáruházában.

Spanyolnátha
járványoknál betegszobákban *lenyő (borovicska) szobaillat* kitűnő dezinficiáló permetező szer kapható Farkas István Apolló drogeriájában.

HIRDETMÉNY!

Tudomására hozom Nagyvárad város és Biharmegye közönségének, hogy a Városi Kávéházamat eladtam és a visszamaradt

kávéházi italokat nagybani áron bocsájtom a t. fogyasztóközönség rendelkezésére azon megjegyzéssel, hogy a borokból 10 üvegnél kevesebb nem kapható. Helybeli megrendelőimnek üvegenként 10 fillér küldőncdíj ellenében kivánságára már házhoz is szállítom.

Kérem azonnali szives megrendelésüket, mert nagyon sajnálnám, ha a későbbi jelentkezőket már nem volna módomban kiszolgálni.

HERCZ IMRE

Rákóczi-ut 12. (Apolló-palota.)

Telefon 4-38.

Telefon 4-38.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉK:

FEHÉR BOROK: Palugyai Leányka 12-50, Palugyai Rizling 12-50, Palugyai Chateau 12-50, Domány Rizling 12-50, Domány Magyarádi 12-50, Domány Zöldszilvany 12-50, Hg. Windisch-Graetz 12-50. Beretvás: Ezerjő 13-50, Beretvás Zamatós 13-50 kor.

TOKAJI BOROK: Aszu 0-5 l. 25, Szamorodni 0-5 l. 12-50, Szamorodni 0-2-5 l. 7 K.

VÖRÖS BOROK: Bordeaux Beretvás 0-7 l. 13-50, Chateau Windischgraetz 0-7 l. 13-50, Chateau Palugyai 0-7 l. 13-50, Egri Vörös Tokaji Bortermelő rt. 0-7 l. 13-50 kor.

KÜLFÖLDI BOROK: Malaga 0-7 l. 38-00, Sherry 0-7 l. 38 kor.

PEZSGŐK: Törley, Dietzl, Palugyai, Transilvan, Goldeck, üvegenként 30 kor.

LIKÖRÖK: Triple Sec, Sherry Brandi, Cordiol Medok, Curasso, Allasch, Különféle francia likőrök, Gyomorerosítók, literenként 58 korona.

Az árak üvegcserevel, vagy üvegenként 2 korona betéttel értendők.

Kicsinybeni eladásra, főlerakatom **JANOVICS IGNÁCZ** bodega üzletében Rákóczi-ut városi kávéházzal szemben, a fent jelzett árak mellett beszerezhetők.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezetékszerelő, bronzműves, bádogos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kerékpár-, grammofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelősséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-téle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000. Telefon 1000.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt elkészítetnek.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. **Csillárok**, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.